

Handläggare
Josefin Lokvist
Telefon: 08-508 12 197**Till**
Södermalms stadsdelsnämnd
2016-09-22

Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa

Förvaltningen förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänstutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Margareta Östrand
StadsdelsdirektörLisa Kinnari
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad har särskilda riktlinjer om rätt till medföljare vid semesterresa, som kommunstyrelsen beslutat i april år 2000 (dnr 1608/98).

Mot bakgrund av tillkomna lagändringar och prejudikat finns ett behov av att revidera riktlinjerna. De förändringar som socialnämnden föreslår har framförallt sin bakgrund i tillkomna prejudikat från Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD). Dessa ställer krav på en förändrad handläggning jämfört med den som anges i nuvarande riktlinjer. Översynen motiveras också utifrån ett behov av att förtydliga riktlinjerna och säkerställa att de följs. Socialnämnden har, i samråd med stadsledningskontorets juridiska avdelning, arbetat fram ett förslag på reviderade riktlinjer.

Riktlinjerna ger personer med funktionsnedsättning i Stockholms stad en utökad rätt till stöd för att kunna åka på semester, jämfört med vad som följer av gällande rätt. Riktlinjerna syftar till likställighet i Stockholms stad i fråga om rätt till bistånd enligt 4

kap 2 § SoL i form av insatsen medföljare vid semesterresa. Insatsen omfattar både medföljaren samt omkostnaderna för denne. Förvaltningens uppfattning är att förtydligande av riktlinjerna kan leda till ökad likställighet och ställer sig i stort positiv till förslaget. Förvaltningen har önskemål om vissa förtydliganden i förslaget som redovisas under synpunkter och förslag.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 23 september 2016. Nämndens beslut måste därför justeras omedelbart.

Ärendet har även remitterats till samtliga stadsdelsnämnder samt stadsledningskontoret, Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor, DHR, Dövblindas förening, HSO Stockholms stad, Synskadades riksförbund och Unga rörelsehindrade.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer för medföljare vid semesterresa infördes efter beslut i kommunstyrelsen år 2000 (dnr 1608/98). Sedan införandet har riktlinjerna varit föremål för diskussion och synpunkter från framförallt stadsdelsnämnder som har ansett att riktlinjerna är för generösa i förhållande till gällande praxis. Uppföljningar visar att riktlinjerna har tillämpats olika mellan stadsdelsnämnderna vilket fått till följd att riktlinjernas syfte, att personer med funktionsnedsättning som ansöker om medföljare vid semesterresa ska behandlas lika i staden, inte uppnås.

I augusti 2013 antog socialnämnden ett förslag till reviderade riktlinjer för handläggning enligt LSS och SoL som även omfattade begränsade förändringar av riktlinjerna för medföljare vid semesterresa. Förslaget behandlades aldrig i kommunfullmäktige vilket innebär att riktlinjerna från år 2000 fortfarande gäller.

Mot bakgrund av tillkomna lagändringar och prejudikat finns ett behov av att revidera riktlinjerna. De förändringar som socialnämnden föreslår har framförallt sin bakgrund i tillkomna prejudikat från Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD). Dessa ställer krav på en förändrad handläggning jämfört med den som anges i nuvarande riktlinjer. Översynen motiveras också utifrån ett behov av att förtydliga riktlinjerna och säkerställa att de följs. Socialnämnden har, i samråd med stadsledningskontorets juridiska avdelning, arbetat fram ett förslag på reviderade riktlinjer.

Nedan presenteras huvuddragen i de föreslagna förändringarna av riktlinjerna för medföljare vid semesterresa.

- Skillnaderna mellan vad som gäller enligt praxis och enligt stadens riktlinjer har tydliggjorts. Riktlinjerna ger den enskilde en utvidgad rätt till medföljare vid semesterresa som är större än vad som följer av 4 kap 1 § SoL och gällande praxis. Eftersom riktlinjerna är mer generösa än lagstiftningens tillämpning kan beslut inte verkställas med stöd av 4 kap 1 § SoL. Beslut om medföljare vid semesterresa ska därför beslutas enligt 4 kap 2 § SoL.
- Det har tydliggjorts att beslut om bistånd i form av medföljare vid semesterresa enligt 4 kap 2 § SoL ska grundas på en individuell bedömning med utgångspunkt i stadens riktlinjer, inte på vad som sägs enligt praxis. Förslaget är att medföljare ska beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.
- Utgångspunkten att rätten till medföljare vid semesterresa gäller en vecka per år är oförändrad. Skillnaden är att ett riktmärke för normal standard och kostnad har införts som innebär att storleken på insatsen inte längre är beroende av vart den enskilde själv har råd att åka till. Vid bedömning av vilken kostnad som kan anses skälig för medföljare avseende resa, boende och aktiviteter ska en veckas semesterresa till vanliga charterresmål användas som måttstock. Syftet med denna begränsning är att uppnå en likabehandling vad avser rätten till biståndens omfattning i kostnadshänseende. En skälighetsbedömning ska göras i varje enskilt fall avseende såväl mängden hjälp som övriga omkostnader för medföljaren under resan.
- Rätten till medföljare ska som huvudregel avse vuxna personer. Medföljare till barn med funktionsnedsättning ska dock kunna beviljas under en semesterresa som genomförs inom hushållsgemenskapen om barnets stödbehov innebär ett så omfattande merarbete för föräldrarna att deras eget behov av avkoppling inte kan tillgodoses.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 13 september, pensionärsrådet den 12 september och rådet för funktionshindersfrågor 13 september.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens uppfattning är att förtydligande av riktlinjerna kan leda till ökad likställighet och ställer sig i stort positiv till förslaget. Förvaltningen har önskemål om vissa förtydliganden i förslaget och dessa redovisas nedan.

Korttidsvistelse i semesterliknande form

Av nuvarande riktlinjer framgår att ”Ansökan om medföljare ska beviljas om behovet inte anses tillgodosett på annat vis. Ett exempel på att behovet kan anses vara tillgodosett på annat vis är om den funktionshindrade inom ett år beviljats medföljare vid semesterresa eller erhållit bistånd genom korttidsvistelse i semesterliknande form”. I det nya förslaget har den delen som avser korttidsvistelse tagits bort. Förvaltningen önskar ett förtydligande om detta innebär att korttidsvistelse i semesterliknande form inte längre ska likställas med semesterresa.

Bedömning av rätt till medföljare för den som har personlig assistans

I riktlinjerna framgår att ”Det är behov därutöver som ger rätt till medföljare vid semesterresa enligt 4 kap 2 § SoL, så att den enskilde kan få ersättning för medföljarens omkostnader på samma villkor som andra i staden”. Förvaltningen önskar ett förtydligande om det räcker att bevilja ersättning för omkostnader för den personliga assistenten enligt 4 kap 2 § SoL för att på så sätt undvika att blanda ihop insatsen ”tillfälligt utökad personlig assistans” och ”medföljare vid semesterresa”.

Vägledning för omkostnader

I riktlinjerna framgår att ”Rätten till insats måste dock ske med utgångspunkt från att kostnaderna som huvudregel inte ska överstiga en veckas normal semesterresa (för vägledning se SCB:s statistik över de vanligaste resmålen på deras hemsida)”. Förvaltningen undrar om det är möjligt att även använda Skatteverkets allmänna råd för ökade levnadskostnader i utlandet vid tjänsteresa för att på sätt räkna ut en likvärdig kostnad och logi.

Beslutsformulering och beställning av insats

I riktlinjerna framgår att ”Beslutet ska ange att bistånd i form av medföljare vid semesterresa beviljas samt omfattning i totalt antal dygn och timmar”. Förvaltningen anser inte att det tydligt framgår om detta innebär att insatsen ska beställas på samma sätt till utföraren och om insatstypen i sådana fall kommer att läggas in i paraplysystemet. Förvaltningen kan se en viss problematik i att benämna en insats på olika sätt i beslut och beställning, både för

utföraren och för den enskilde. Exempelvis om beställningen avser ledsagning men brukaren behöver hjälp med tillsyn eller hjälp med personlig hygien nattetid (gäller de personer som inte är beviljade personlig assistans men som ändå har ett stort stödbehov). I det fall det kommer att finnas en ny insats som heter ”medföljare vid semesterresa” kan det även vara aktuellt att se över ersättningen till utföraren för denna eller tydliggöra vilken typ av ersättning som gäller (ledsagning eller hemtjänst).

Verkställa beslutet

Förvaltningen önskar ett förtydligande om det kan ”krävas” av alla utförare som är upphandlade för exempelvis ledsagning att de ska utföra insatsen i det fall de får en beställning eller om det är upp till utföraren om de vill åta sig uppdraget eller inte.

Idag använder förvaltningen sig av den kommunala utföraren när anhöriga ska anställas som medföljare. Utförarens ansvar att åta sig uppdrag när den enskilde inte på egen hand kan ordna med medföljare måste dock vara tydligt då det kan vara svårt att hitta en utförare som har personal som kan och vill utföra exempelvis sex timmar ledsagning per dag under en vecka i Spanien”. Sådana beslut kan bli svåra att verkställa. Det vore därför önskvärt med ett standardavtal som alla stadsdelförvaltningar kan använda sig av.

Beslutsmallar

Avslutningsvis vill förvaltningen lyfta frågan om det är möjligt att ta fram stadsgemensamma beslutsmallar med standardformuleringar som finns tillgängliga på intranätet. Det finns idag motsvarande mallar gällande KBH (kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning).

Ekonomi

Förvaltningen förutsätter att stadsdelförvaltningarna får täckning för eventuella kostnadsökningar.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilagor

Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa.